

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 36/06-18

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 22. februára 2006 predbežne prerokoval sťažnosť Ing. R. N., bytom B., zastúpenej advokátom JUDr. M. B., B., Dr. V. C., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie vecí v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozhodnutím o odročení pojednávania a opatrením Okresného súdu Bratislava IV o postúpení spisu sp. zn. 19 C 213/04 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ing. R. N. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bolo 8. februára 2006 doručené podanie Ing. R. N., bytom B., (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátom JUDr. M. B., B., ktoré bolo označené ako „*Sťažnosť proti porušovaniu základných práv a slobôd podľa Ústavy Slovenskej republiky a proti porušovaniu ľudských práv a slobôd podľa Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd*“. Z obsahu

sťažnosti vyplynulo, že sťažovateľka namieta porušenie jej základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozhodnutím o odročení pojednávania a opatrením Okresného súdu Bratislava IV (ďalej len „okresný súd“) o postúpení spisu sp. zn. 19 C 213/04 Okresnému súdu Nové Zámky.

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti uviedla:

«Sťažovateľka podala dňa 27. 9. 2004 na Okresnom súde Bratislava IV návrh na rozvod manželstva a úpravu práv a povinností rodičov k maloletým deťom na čas po rozvode.

Miestna príslušnosť Okresného súdu Bratislava IV bola založená podľa... ustanovenia § 88 ods. 1, písm. a) in fine v spojení s § 85 ods. 1 O. s. p., a to z dôvodu, že v obvode súdu, v ktorom mali manželia posledné spoločné bydlisko (Narcisová 1692/8, Š.), nebýva v súčasnosti ani jeden z manželov. Keďže všeobecný súd odporcu, ktorý sa dlhodobo nezdržiava na území SR nemožno určiť, na konanie je príslušný všeobecný súd sťažovateľky, ktorým je práve Okresný súd Bratislava IV. Odporca sa od februára 1996 zdržuje prevažne v zahraničí (M., Ruská federácia) a miesto jeho pobytu v zahraničí možno považovať za jeho bydlisko, keďže sa tam zdržiava s vôľou trvale tam žiť a pracovať. Od decembra 2003 žije sťažovateľka v spoločnej domácnosti s ich maloletými deťmi na súčasnej adrese (Adámiho 15, B.), ktorú možno označiť za jej bydlisko, keďže sa tu zdržiava s úmyslom trvale tu žiť a pracovať.

Zákonný sudca nariadil na deň 12. 5. 2005 prvé pojednávanie vo veci (sp. zn. 19 C 213/04). Z dôvodu pracovnej zaneprázdnenosti sťažovateľky (pracovná cesta nariadená zamestnávateľom), ktorá svoju neúčast' na nariadenom pojednávaní ospravedlnila listom zo dňa 3. 5. 2005, odročil sudca pojednávanie na deň 3. 11. 2005. V snahe predísť zbytočným prietahom v konaní, uviedla sťažovateľka vo svojom ospravedlnení tri náhradné časové obdobia, až do 30. 6. 2005, a požiadala o nariadenie pojednávania v ktoromkoľvek z uvedených období, keďže v uvedenom čase sa podľa

informácií sťažovateľky odporca mal zdržiavať na Slovensku a mohol sa tak zúčastniť na pojednávaní.

Na pojednávanie dňa 3. 11. 2005 sa dostavila sťažovateľka spoločne so svojim právnym zástupcom a odporca, ktorý na tento účel pricestoval z miesta svojho súčasného bydliska v zahraničí. Po otvorení pojednávania vo veci samej a po zistení totožnosti účastníkov konania, vyzvala zákonná sudkyňa najprv sťažovateľku a následne aj odporcu, aby sa vyjadrili k návrhu. Sťažovateľka potvrdila svoju vôľu rozvíesť sa s odporcom a odporca s rozvodom rovnako súhlasil. Na to vydala sudkyňa konajúca vo veci uznesenie o zmarení pokusu o uzavretie zmiernu. Následne pristúpila sudkyňa opäť k výsluchu sťažovateľky, v ktorom však už nepokračovala, keďže náhle, po zistení, že obaja účastníci konania majú ako svoje trvalé bydlisko stále uvedenú adresu ich posledného spoločného bydliska na ul. Narcisová 1692/8 v Š., prijala uznesenie o odročení pojednávania na neurčito z dôvodu miestnej nepríslušnosti konajúceho súdu a s odôvodnením, že obaja účastníci majú posledné spoločné bydlisko v obvode Okresného súdu v Nových Zámkoch, preto odstupuje spis tomuto miestne príslušnému súdu. Na poukázanie právneho zástupcu sťažovateľky, že v obvode Okresného súdu v Nových Zámkoch v súčasnosti nebyva ani jeden z účastníkov konania, čím nedošlo k založeniu miestnej príslušnosti podľa cit. § 88 ods. 1 písm. a) O. s. p. ab initio, ako na to nesprávne poukázala konajúca sudkyňa, táto pojednávanie ukončila a vyzvala účastníkov, aby opustili pojednávaciú miestnosť.

Dňa 7. 11. 2005 podala sťažovateľka proti vyššie uvedenému postupu zákonnej sudkyne... sťažnosť na postup súdu proti porušovaniu práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov. Argumentáciou v prospech konvalidácie nedostatku miestnej príslušnosti podľa § 105 O. s. p. sa sťažovateľka domáhala prijatia takých opatrení, aby miestne príslušný Okresný súd Bratislava IV ďalej konal vo veci bez zbytočných prieťahov, a aby rozhodol vo veci, pričom sa sťažovateľka snažila najmä zabrániť postúpeniu celého spisu na Okresný súd v Nových Zámkoch, v obvode ktorého nemá ani jeden z manželov bydlisko, čo na strane sťažovateľky spôsobí zvýšené výdavky a iné nároky spojené s cestovaním, ako aj ďalšie predlžovanie konania...

Dňa 14. 11. 2005 bola právnemu zástupcovi sťažovateľky doručená odpoveď predsedníčky Okresného súdu Bratislava IV na podanú sťažnosť. Predsedníčka... vo svojej odpovedi konštatuje, že v konaní došlo k prieťahom, a keďže sudkyňa riadne nekonala,

považuje sťažnosť sťažovateľky za dôvodnú. Ďalej vo svojej odpovedi uviedla, že „proti uzneseniu o postúpení veci na Okresný súd v Štúrove máte možnosť podať odvolanie.“

Napriek konštatovaniu predsedníčky Okresného súdu Bratislava IV, že v konaní došlo k prieťahom, nebolo prijaté žiadne opatrenie na zamedzenie ďalších zbytočných prieťahov v konaní, čo zrejme spôsobilo postúpenie celého spisu na Okresný súd v Nových Zámkoch.

Dňa 28. 11. 2005 podal právny zástupca sťažovateľky proti vyššie uvedenému vybaveniu sťažnosti žiadosť o prešetrenie vybavenia sťažnosti na postup súdu predsedníčke Krajského súdu v Bratislave...

Vo svojej žiadosti sťažovateľka opätovne namietala postup súdu, ako aj spôsob vybavenia jej sťažnosti, keďže ako uvádza, proti rozhodnutiam, ktorými sa upravuje vedenie konania nie je v zmysle § 202 ods. 3, písm. a) O. s. p. prípustné odvolanie, a teda vybavenie sťažnosti predsedníčkou Okresného súdu Bratislava IV, ktorá poukázala na možnosť podať opravný prostriedok proti rozhodnutiu súdu o postúpení spisu na Okresný súd v Nových Zámkoch nebolo v tomto smere náležité, pričom najmä nedošlo k odstráneniu protiprávneho stavu.

Dňa 5. 12. 2005 bolo právnenému zástupcovi sťažovateľky doručené oznámenie o postúpení spisu, sp. zn. 19 C 213/04 na Okresný súd v Nových Zámkoch v zmysle § 105 ods. 2 O. s. p. s poukazom na § 88 ods. 1 písm. a) O. s. p...

Na preukázanie svojich tvrdení, uvedenú skutočnosť sťažovateľka okamžite oznámila predsedníčke Krajského súdu v Bratislave, ktorá je príslušná na vybavenie žiadostí o prešetrenie sťažností podľa § 67 ods. 1 písm. a) zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch v znení nesk. zákonov (ďalej len „ZoS“)...

Dňa 22. 12. 2005 bola právnenému zástupcovi sťažovateľky doručená odpoveď predsedníčky Krajského súdu v Bratislave na žiadosť o prešetrenie vybavenia sťažnosti, pričom predsedníčka Krajského súdu konštatuje správnosť postupu predsedníčky Okresného súdu Bratislava IV pri zistení zbytočných prieťahov v konaní, avšak súčasne konštatuje neopodstatnenosť žiadosti o prešetrenie vybavenia sťažnosti, keďže predsedníčke Okresného súdu Bratislava IV neprislúcha rozhodovať, hodnotiť alebo inak sa vyjadrovať k procesnému postupu konajúcej sudkyne...

Dňa 3. 2. 2006 bola právnenému zástupcovi sťažovateľky doručená výzva, na základe ktorej ho Okresný súd Nové Zámky vyzýva na predloženie potvrdenia o poslednom spoločnom pobyte manželov...

Máme za to, že rozhodnutie sudkyne Okresného súdu Bratislava IV, ktorá na pojednávaní dňa 3. 11. 2005 vyniesla uznesenie, ktorým „pojednávanie odročuje na neurčito z dôvodov miestnej príslušnosti, spis bude postúpený na Okresný súd Štúrovo“, ako vyplýva z obsahu spisu, a následné oznámenie Okresného súdu Bratislava IV o postúpení spisu na Okresný súd Nové Zámky... možno označiť za úkony, ktorými sa zasiahlo do práv sťažovateľky. Takýto postup súdu, na základe ktorého došlo k postúpeniu veci na Okresný súd Nové Zámky podľa cit. ustanovenia § 105 ods. 2 O. s. p. bol v rozpore s článkom 2 ods. 2 Ústavy SR a založil porušenie ďalších ústavných práv sťažovateľky, najmä práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov a práva nebyť odňatý svojmu zákonnému sudcovi. »

Na základe uvedeného sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd vydal tento nález:

„1. Ústavný súd Slovenskej republiky zisťuje, že v konaní Okresného súdu Bratislava IV bolo rozhodnutím o odročení pojednávania na neurčito a opatrením zo dňa 30. 11. 2005, ktorým sa oznamuje postúpenie spisu, sp. zn. 19 C 213/04 na Okresný súd Nové Zámky porušené základné právo Ing. R. N. podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy SR nebyť odňatý zákonnému sudcovi a základné právo podľa článku 48 ods. 2 Ústavy SR a podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov.

2. Ústavný súd Slovenskej republiky prikazuje Okresnému súdu Bratislava IV vo veci znova konať tak, aby nedošlo k porušeniu základného práva Ing. R. N. nebyť odňatý zákonnému sudcovi a základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov.

3. Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva Ing. R. N. primerané finančné zadosťučinenie vo výške 50.000,- Sk ako náhradu nemajetkovej ujmy, ktorú utrpela pri presadzovaní svojich základných práv.

4. Ústavný súd Slovenskej republiky ukladá Okresnému súdu Bratislava IV, aby uhradil Ing. R. N. trovy konania pred Ústavným súdom Slovenskej republiky.“

II.

Ústavný súd je podľa čl. 127 ods. 1 ústavy od 1. januára 2002 oprávnený konať o sťažnostiach, ktorými fyzické osoby alebo právnické osoby namietajú porušenie svojich základných práv a slobôd upravených v ústave, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv alebo slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie ústavný súd nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

1. Sťažovateľka namietala porušenie svojho základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), podľa ktorého „Nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi. Príslušnosť súdu ustanoví zákon“.

Účelom práva priznaného podľa tohto ustanovenia je zabezpečiť občanovi, aby ochranu jeho právam poskytol sudca ako predstaviteľ tej zložky súdnej moci, ktorá má právomoc o veci konať, a aby ochranu práva v rámci súdnej moci poskytol sudca zo súdu, ktorý je vecne a miestne príslušný (II. ÚS 88/01).

Zákonný sudca je sudca, ktorý je ustanovený (určený) zákonom pre konkrétnu vecnú oblasť, alebo vecný priestor, bez ohľadu na konkrétne prípady. Takýmito zákonmi sú Trestný poriadok, Občiansky súdny poriadok, Správny poriadok a pod.

Ústavný súd konštatuje, že nie je vrcholom sústavy všeobecných súdov, a preto si nemôže atrahovať právo prieskumného dozoru nad ich činnosťou (čl. 141 ústavy), pokiaľ tieto súdy postupujú v súlade s obsahom siedmeho oddielu druhej hlavy ústavy (Právo na súdnu a inú právnu ochranu) a pokiaľ ich rozhodnutím nebolo porušené základné právo alebo sloboda zaručené ústavou alebo medzinárodnou zmluvou.

Sťažovateľka v uvedenom prípade namieta porušenie jej základného práva nebyť odňatý zákonnému sudcovi podľa čl. 48 ods. 1 ústavy nesprávnym určením miestnej príslušnosti Okresného súdu Nové Zámky a postúpením jej veci okresným súdom, ktorý je podľa nej miestne príslušným súdom. Okresný súd bol po prvom úkone sťažovateľky, ktorá sa naň obrátila s návrhom na rozvod manželstva, toho názoru, že v zmysle príslušných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku (§ 88 a § 105) nie je miestne príslušným súdom, a preto neodkladne urobil opatrenie na postúpenie veci príslušnému súdu, Okresnému súdu Nové Zámky (vec aktuálne vedená pod sp. zn. 5 C 307/05), o čom písomne upovedomil sťažovateľku.

Súd, ktorému bola vec postúpená, nie je postúpením veci viazaný a má možnosť postúpiť vec bez rozhodnutia súdu vyššieho stupňa (krajskému súdu, resp. Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky) na definitívne rozhodnutie o otázke miestnej príslušnosti. Z uvedených dôvodov ústavný súd odmietol sťažnosť sťažovateľky v tejto časti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku svojej právomoci.

2. Pokiaľ ide o sťažnosť sťažovateľky v časti namietajúcej porušenie jej základného práva na konanie bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 213/04, ústavný súd uvádza, že vo vzťahu k tomuto konaniu odmietol sťažnosť ako zjavne neopodstatnenú. V čase podania sťažnosti na ústavný súd (8. február 2006) vec už bola postúpená

Okresnému súdu Nové Zámky z dôvodu jeho miestnej príslušnosti. Okresný súd písomne oznámil sťažovateľke túto skutočnosť 30. novembra 2005 (oznámenie jej bolo doručené 5. decembra 2005). Okresný súd Nové Zámky ďalej vyzval 31. januára 2006 sťažovateľku (výzva jej bola doručená 3. februára 2006), aby predložila potvrdenie o poslednom spoločnom pobyte manželov.

Z uvedených dôvodov ústavný súd sťažnosť sťažovateľky v tejto časti odmietol už po predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú, vzhľadom na to, že označený súd vo veci v čase jej podania na ústavný súd už nekonal a nerozhodoval.

3. Nad rámec tohto odôvodnenia ústavný súd uvádza, že sťažovateľka sa o opatrení súdu o postúpení veci dozvedela už 3. novembra 2005. So zreteľom na túto skutočnosť a na dvojmesačnú lehotu na podanie sťažnosti v zmysle § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde je jej sťažnosť podaná aj oneskorene.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. februára 2006